

4. LUOKKA

Empatia ja myötätunto

Tehtävien tarkoituksena on empatia- ja myötätuntotaitojen sekä kuuntelemisen taitojen vahvistaminen. Tehtävien kautta havainnollistetaan oppilaille välinpitämättömän ja empaattisen kuuntelemisen ero, harjoitellaan empaattista kuuntelemista sekä ohjataan oppilas huomaamaan leikin kautta, että erilaisia kavereita tarvitaan erilaisissa tilanteissa.

Välineet: Iso paperi ja kyniä, jos hyvän kuulijan ohjeet halutaan kirjoittaa näkyviin.

Aloitus: HYVÄ JA HUONO KUUNTELIJA

Tehdään harjoitus pareittain. Ensin toisen tehtävänä on kertoa minuutin ajan jostakin viikon aikana tapahtuneesta asiasta. Toisen tehtävänä on kuunnella niin välinpitämättömänä kuin osaa, ja ilmaista eleillä, ettei kiinnostusta. Opettaja ilmoittaa, kun minuutti on kulunut. Tällöin kuuntelija alkaa kuunnella niin kiinnostuneena kuin mahdollista. Opettajan merkistä harjoitus toistetaan osia vaihtaen.

Harjoituksen lopuksi keskustellaan siitä,

- millaisin keinoin oppilaat osoittivat toisilleen kiinnostuksen puutetta tai kiinnostusta?
- miltä tuntui kertoa omaa asiaa, kun toinen ei ollut kiinnostunut?
- miltä tuntui kertoa, kun toinen oli kiinnostunut?

Työskentely: TOISEN KUUNTELEMINEN

Opettaja lukee oppilaille alla olevan tarinan. Oppilaiden tehtävänä on kuunnella, miten tarinan henkilöhahmot puhuvat toisilleen.

Miiku ja Minttu ovat koulupäivän jälkeen syömässä äidin kanssa. Lapset istuvat jo malttamattomina pöydässä ja odottavat, kun äiti on tuomassa perunakulhoa pöytään.

”Kas noin”, toteaa äiti asettaessaan kulhon pöydälle. ”Tahtoisin kertoa teille erään -”, aloittaa äiti, mutta Minttu keskeyttää hänet pikaisesti, suu täynnä ruokaa.

”Mutta minullapa on vielä tärkeämpi asia -”

”Eipäs, kun minulla on. Minä olin ensin sanomassa, että tänään, kun menin -”, keskeyttää Miiku puolestaan Mintun puheen.

”Älä sinä tule väliin, kun minä kerron ensin!”, huutaa Minttu Miikun puheen päälle.

Tähän vastaa Miiku ärsyyntyneenä: ”pälä, pälä, pälä!”.

”Ja minä, minä, joo, joo, joo, joo”, kiukuttelee Minttu puolestaan.

”Älä sinä yritä tulla väliin, kun minä-”.

”Äiti kyllä yritti puhua ensin”, sanoo Miiku kohteliaasti.

”Niin, olin sanomassa -”, yrittää äiti aloittaa uudestaan, mutta Minttu hyökkää taas äidin puheen väliin ja sanoo: ”Niin minäkin olin - auts!”, hän huutaa Miikun potkaistessa häntä jalkaan pöydän alla.

Mintun silittäessä hiljaa kipeää jalkaansa äiti neuvoo Miikua ja Minttua: ”Mitä, jos antaisimme jokaisen puhua rauhassa loppuun. Jos aina keskeytämme toisen, kukaan ei saa sanottua mitään.”

Kun tarina on luettu, keskustellaan siitä, mitä hahmot olisivat voineet tehdä toisella tavalla, jotta kenellekään ei olisi tullut paha mieli. Keskustelun yhteydessä käydään läpi hyvän kuuntelijan ohjeet, jotka voidaan kirjoittaa myös isolle paperille ja ripustaa seinälle tai tulostaa ja leikata sivulta 3. Hyvän kuuntelijan ohjeet:

- Keskity siihen, mitä toinen sanoo.
- Älä keskeytä.
- Katso kertojaa silmiin.
- Ilmaise eleilläsi, ilmeilläsi ja lyhyillä ilmaisuilla, että kuuntelet toista.
- Malta olla kertomatta heti omia kokemuksiasi.
- Viittaa, kun haluat puheenvuoron luokassa.
- Toista lyhyesti kuulemasi ja varmista, että olet ymmärtänyt oikein.
- Rohkaise toisia puhumaan kysymällä lisää.

Lopetus: KENEN KANSSA LÄHTISIT?

Oppilaat nousevat seisomaan. Opettaja kysyy kysymyksiä. Jokainen oppilas menee sellaisen oppilaan luo, joka on hänen mielestään vastaus kysymykseen, ja laittaa käden hänen olkapäälleen.

HUOMIO Leikki toimii hyvin, jos oppilaat tuntevat toisensa ja ryhmässä on hyvä ilmapiiri. Jos näin ei ole, on vaarana, että oppilaat valitsevat koko ajan parhaan kaverinsa tai luokan suosituimmat oppilaat. Oppilaiden asemoituminen voi antaa opettajalle mielenkiintoisia havaintoja ryhmästä. Opettaja voi myös oman harkintansa mukaan valita vain jotkut seuraavista kysymyksistä.

- Kenen kanssa lähtisit ongelle?
- Kenen kanssa kantaisit muuttolaatikoita?
- Keneltä pyytäisit apua matematiikan läksyihin?
- Kenen kanssa korjaisit tietokoneeseen liittyvää ongelmaa?
- Kenen kanssa lukisit englannin kokeeseen?
- Kuka kannustaa toisia liikuntatunneilla?
- Kenen kanssa olisit netissä?
- Kenelle puhuisit murheistasi?
- Ketä pyytäisit piirtämään puolestasi onnittelukortin?
- Kenen kanssa tekisit esitelmän?
- Kenen kanssa pelaisit jalkapalloa?
- Kenen kanssa söisit välipalaa?
- Keneltä pyytäisit apua, jos pyöräsi hajoaisi kotimatalla?
- Kenen kanssa suunnittelisit mieluiten näytelmää?

HYVÄN KUUNTELIJAN OHJEET

- Keskity siihen, mitä toinen sanoo.
- Älä keskeytä.
- Katso kertojaa silmiin.
- Ilmaise eleilläsi, ilmeilläsi ja lyhyillä ilmaisuilla, että kuuntelet toista.
- Malta olla kertomatta heti omia kokemuksiasi.
- Viittaa, kun haluat puheenvuoron luokassa.
- Toista lyhyesti kuulemasi ja varmista, että olet ymmärtänyt oikein.
- Rohkaise toisia puhumaan kysymällä lisää.

Lähteet *KouluKunnossa - Osallistava hyvinvoinnin vuosikello, 17 ja Tunne- ja turvataitoja lapsille 2015, 233 ja Hyvinvoinnin vuosikello - Rovaniemi* (aloitus ja työskentely muokattu lähteestä).